

jr 3 nr 3 (sept '88)

volgnr. 8

Heemkunde-**K**ring

Amalia van Solms

WAT WIL DE HEEMKUNDE-KRING ?

Zich bezig houden met het erfgoed van onze gemeenten,
met de bedoeling

-onze kennis ervan te vergroten

-het waardevolle uit vroegere tijden te beschermen / behouden

-onze verbondenheid met het verleden te beleven

-de verzamelde gegevens vast te leggen voor de toekomst

-de belangstelling voor het heem zo breed mogelijk te wekken

september 1988.

VOORWOORD

Beste leden,

Nu de vakanties achter de rug zijn, is het tijd om de handen uit de mouwen te steken. Voor ons als heemkunde-Kring zit er dat op korte termijn aan te komen. De restauratie-werkzaamheden van ons "honk" zijn daadwerkelijk begonnen. Als alles volgens plan verloopt, kunnen wij over enkele weken met ons eigen werk beginnen. Het zal echter nog een hele klus worden. Om je een indruk te geven van ons "heemhuis" en het werk dat daar op ons wacht, houden we voor leden en helpers een open middag. Meer informatie hierover verderop in deze nieuwsbrief. Ook de heemkalender 1989 zit er aan te komen. Wij hopen deze in de eerste helft van oktober te presenteren. Voor de verkoop van deze prachtige kalender verwachten wij dat alle leden een handje toesteken. Op deze wijze hopen wij het uitstekende resultaat van vorig jaar zelfs te verbeteren. Ook onze najaarsactiviteiten vindt u in deze nieuwsbrief. Hopelijk kunnen wij u op een van onze (schoonmaak)activiteiten begroeten.

A. Jacobs
voorzitter

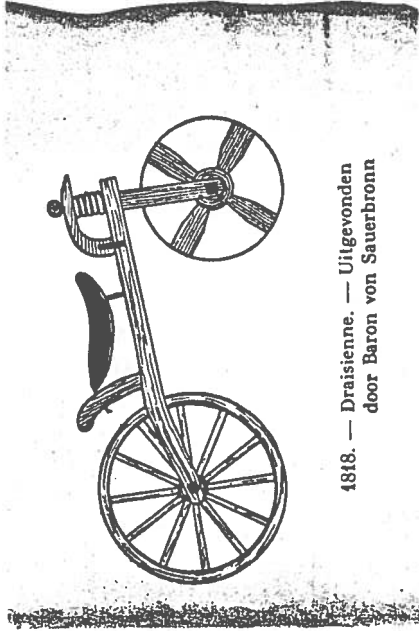
DE UITVINDER VAN DE FIETS

In februari werd het volgende artikel uit de 'Nieuwe Tilburgsche Courant' aan de voorzitter overhandigd:

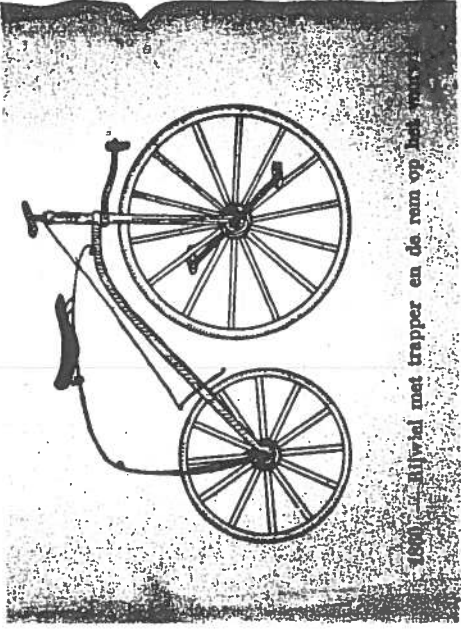
"Te St. Entienne is onlangs overleden de heer Pierre Gauthier, die wordt gehouden voor den uitvinder van de fiets. De fiets is echter, naar 'Le Journal' opmerkt, uitgevonden door een jongen leerling-werktuigkundige, te Baarle-Hertog, Ernest Michaux.

Zijn vader was werktuigkundige te Baarle-Hertog en de jonge Ernest werkte onder zijn leiding. Hij werd in 1842 geboren. In 1855 bracht een klant van zijn vader een 'Draisienne' om te repareren. Deze primitieve fiets, Draisienne genaamd naar zijn uitvinder, baron Drais uit Sauerbronn, had twee wielen, een stuur, maar geen pedalen. Men bracht haar in beweging door met de punt van de voet op de grond te drukken. Toen hij dit weinig praktische instrument zag, kwam de jonge Ernest op het denkbeeld er pedalen aan te maken met een ketting die het achterwiel in beweging bracht. De vader van den jongen uitvinder maakte gebruik van deze uitvinding en stichtte een fabriek te Parijs. In 1894 is te Baarle-Hertog ter eere van Ernest en Pierre Michaux, uitvinders en fabrikanten van de fiets met pedalen, een gedenkteken opgericht".

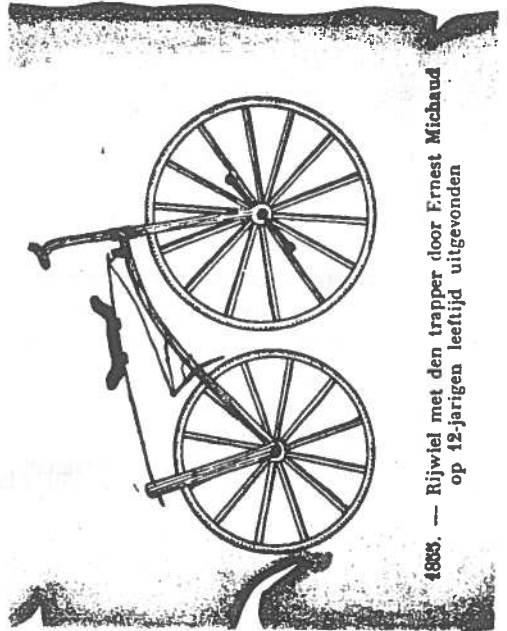
Voor alle duidelijkheid, het gaat hier niet over Baarle-Hertog, maar over Bar-le-Duc in het oosten van Frankrijk. De schrijver heeft door de vertaling van de plaatsnaam in ieder geval ruchtbaarheid aan zijn artikel willen geven.

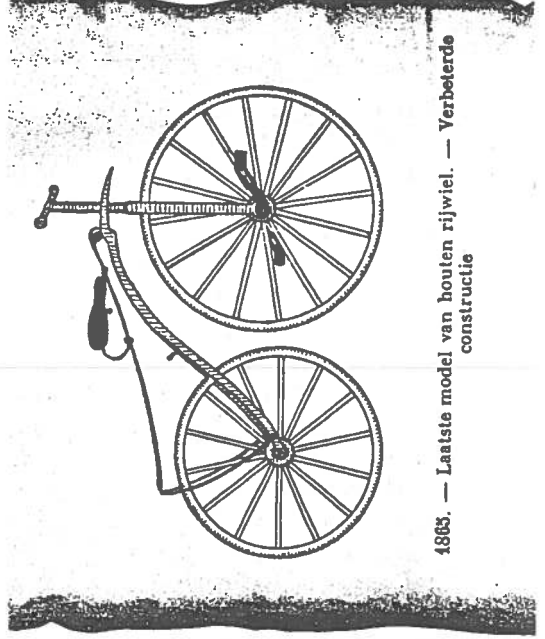
1818. — Draisienne. — Uitgevonden door Baron von Sauerbronn

1860. — Rijwiel met trapper en de rem op het voorwiel.

1868. — Rijwiel met den trapper door Ernest Michaud op 42-jarigen leeftijd uitgevonden

1885. — Laatste model van houten rijwiel. — Verbeterde constructie

Niet enkel nu zien dokters het fietsen als een gezonde tijdsbesteding. De geneesheren hadden dit al snel door, getuige de volgende tekst:

"Het gebruik van de fiets is niet schadelijk voor de gezondheid. Zekere geneesheeren schrijven er zelfs een regelmatig en gematigd gebruik van voor. Deze oefening in open lucht vereenigt alle spier- en gewrichtsbewegingen van alle andere lichamelijke oefeningen. De fiets heeft veel zieken groote diensten bewezen, ze laat hun toe, door een toenemende en rationeele oefening ouderdoms-, werk- en ziekteverwickelingen te herstellen. Haar gebruik is vooral dezen aan te raden, wier znuwstelsel verzwakt is, welke lijden aan geestelijke overwerktheid, of zelfs zenuwlijdend zijn. Ze laat niet alleenlijk toe, dat het lichaam zich versterke door spierontwikkeling, maar ook ontwikkelt zij het ademhalingsstelsel en geeft zij den geest rust door de steeds veranderde tafereelen, welke zij onder het oog brengt.

De gematigde fietswandelingen hebben een heilzamen invloed op elke kunne. Deze sport biedt ook de dames groote voordeelen."

Wie echter meer wil weten over de geschiedenis van de fiets, moet zeker eens naar Antwerpen afzakken. Daar bevindt zich een particulier museum met alles wat maar denkbaar is over het verleden van de fiets.

'museum van het wiel'

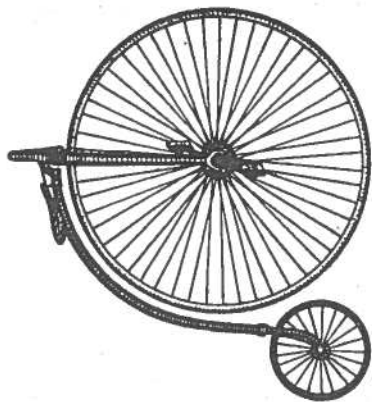
Hopland 15-23 Antwerpen tel. 03/ 232 62 74

open: woe., vr., za. 10u-17u ; zo. 9u30-14u30

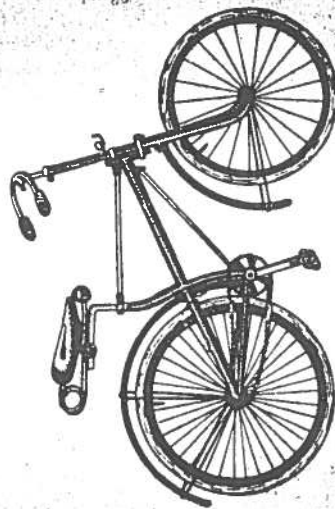
gesloten: 1 en 2 jan. ; 25-26 dec.

Inkom: 100 BF

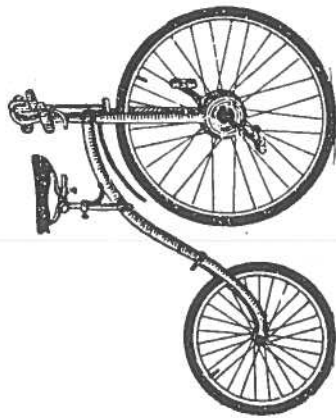
bilbiotheek, fototheek, diatheek

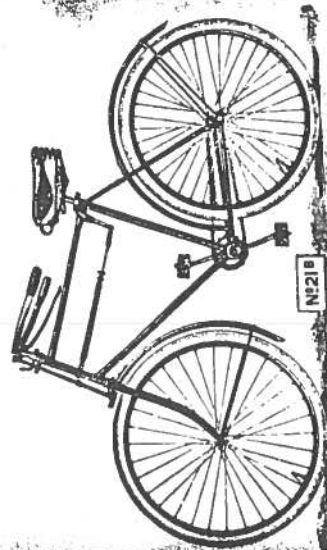
1878. — Rijwiel waarvan het gebruik zeer gevaarlijk was.

1880. — Rijwiel waarvan de beide wielen bijna even groot zijn. — De stuwkracht wordt door een ketting overgebracht op het achterwiel.

1883. — Eerste rijwiel voorzien van luchtbanden.

1893. — « Quadrant » frame (kader) met springveeren.

PROGRAMMA

- 1 oktober : najaarswandeling
meer informatie kunt u vooraf
lezen in 'Ons Weekblad'
-
- 8 december : vertelavond
een aantal vertellers uit Baarle
geven hun verhalen ten beste
een persoonlijke uitnodiging
wordt toegezonden

KALENDER

De nieuwe kalender is bijna klaar. We hopen dat de verkoop een even groot succes wordt als vorig jaar.

Hiervoor kunnen we de steun van ieder lid hard gebruiken. Veel handen maken het werk licht.

CURSUS OUD-SCHRIFT

De cursus kan dit najaar geen doorgang vinden wegens een tekort aan aanmeldingen. In overleg met archivaris Zom werd besloten de lessen te verschuiven naar het voorjaar van 1989. De cursus kan dan meteen in het voormalig Belgische gemeentehuis gegeven worden.

Ook in Alphen en Chaam bestaat er interesse voor de cursus oud-schrift. Hieromtrent zal contact opgenomen worden met de heemkundekringen van beide gemeenten.

Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden bij het secretariaat: M. Voeten, Spoorpad 8 Baarle-Nassau tel. 8133.

Degenen die zich reeds opgegeven hebben willen wij daarvoor én voor hun geduld bedanken.

RONDLEIDING GEMEENTEHUIS

Op zaterdag 24 september zal voor de leden een rondleiding gegeven worden in het voormalig Belgische gemeentehuis. Velen zijn immers niet verder geweest dan het loket, zodat het zeker een aangename ervaring zal zijn de rest van dit gebouw te bekijken. Tevens kan u dan een idee krijgen van wat er zoal te doen valt voor de kring daadwerkelijk haar intrek neemt in het "heemhuis".

Van 13.30 tot 15.30 uur!

BOEKENTIPS

In de bibliotheek Baarle merken we een toenemende belangstelling voor stamboomonderzoek. Diverse mensen, die er mee willen beginnen of reeds (ver)gevorderd zijn, hebben de bibliotheek ontdekt als een goede bron waar veel informatie op dit gebied te vinden is.

Hier volgt dan ook een overzicht van wat er zoal aanwezig is op het gebied van genealogie :

C. PAMA. Heraldiek en genealogie. Een encyclopedisch werk waarin beknopt veel genealogische en heraldische begrippen omschreven worden.

FRANCIS GODE. IK maak ook mijn stamboom op. Een boek ontstaan uit het BRT-radioprogramma 'Familiealbum'.

AAD VAN DER TANG. Stamboomonderzoek. Een boek vol praktische adviezen en waardevolle tips.

J. C. OKKEMA. Handleiding voor genealogisch onderzoek in Nederland. Schrijver is hoofd van de studiezaal in het Rotterdams Gemeentearchief en heeft dagelijks te maken met vragen en problemen van de (amateur)genealogen. Met name voor beginners is deze handleiding geschreven.

ROB VAN DRIE. Genealogie; van stamboom tot familiegeschiedenis. Lesboek behorende bij de gelijknamige Teleac-cursus.

ONS ARCHIEF (ordening en verzorging van persoonlijke archieven, familie-archieven en genealogische collecties)

De stichting 'Federatie van Nederlandse familie-organisaties' heeft een handig boekje uitgegeven met tips hoe je een familiearchief of genealogische verzamelingen kan opzetten en bijhouden. Naast soorten bronnen komen ook materiële verzorging (zoals verpakking, inbinden e. d.) uitgebreid aan de orde.

Het 'Centraal Bureau voor Genealogie' in Den Haag publiceert de 'CB-reeks'; een aantal boekjes waarin bepaalde onderwerpen over genealogie aan de orde komen. Enkele delen uit deze serie zijn in de bibliotheek aanwezig.

M. KRUIJVEL. Op zoek naar onze voorouders. Een handleiding in de eerste plaats bedoeld voor de beginnende onderzoeker.

C. DELFORTERE. Wenken en adressen voor genealogisch onderzoek in het buitenland.

Het zal nog al eens voorkomen dat een stamboomonderzoek in het buitenland voortgezet moet worden. Van een vrij groot aantal landen wordt opgegeven wanneer een burgerlijke stand werd ingesteld en wordt iets verteld over kerkelijke registers en andere bronnen; tevens veel adressen van archieven en instellingen.

J. DE BOO. Familiewapens, oud en nieuw. Een korte inleiding tot de familieheraldiek.

Als u eenmaal een beetje op gang bent met uw onderzoek, dan zult u meer specifieke informatie

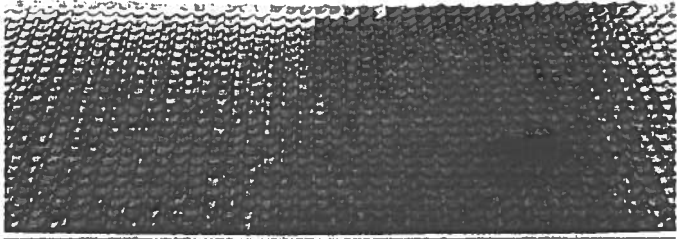
nodig hebben, die naar alle waarschijnlijkheid niet in de bibliotheek van Baarle is terug te vinden. Maar via de bibliotheek is ontzettend veel aan te vragen bij andere bibliotheken en/of instellingen.

Tenslotte nog dit: in een van bovenstaande boeken wordt 'stamboomonderzoek' als volgt omschreven:

"Ook al bent u niet op zoek naar een suikeroom of een vermeende erfenis, het speuren naar verre voorouders is een stimulerende bezigheid".

HEEMKALENDER 1989 AMALIA VAN SOLMS

De heemKalender van 1988 krijgt een opvolger. Voor het jaar 1989 is weer gekozen voor een thema. Op de Kalender van 1989 zullen een aantal mooie of bijzondere deuren uit ons heem te zien zijn : voordeuren, stal- en schuurdeuren uit Baarle, Ulicoten, Castelré en Zondereigen. Deze Kalender mag achter geen enkele voordeur in ons heem ontbreken. In oktober zullen heemKunderleden bij u aan de deur komen om de Kalender te verkopen. De opbrengst van de Kalender wordt besteed aan de vele activiteiten die de heemKunderkring onderneemt. Dit alles gebeurt ten gunste van het bijzondere dat onze dorpen te bieden hebben op heemKundig gebied.

programma 1988-1989
Stichting Brabants Heem

- 1 okt. Symposium bij afscheid dr. L. P. L.
Pirenne als rijksarchivaris,
te Tilburg
- 5 okt. Leergang Volkskunde III: 'Volksvermaak'
(KUB Tilburg, aanvang 19.30 uur)
- 10 okt. Kringenoverleg Zuidoost-Brabant te
Boekel
- 12 okt. Kringenoverleg West-Brabant te Sprundel
- 2 nov. Raad van Aangeslotenen II te Tilburg
(Philharmonie, aanvang 19.30 u.)
- 9 nov. Leergang Volkskunde IV: 'Breughel en het
volksleven' KUB Tilburg, aanvang 19.30 u.
- .. nov. Studiedag Archeologie (2de jrg.)

1989

- 5 mrt. Studiedag Archeologie en Nederzettings-
geschiedenis te Boxtel (42ste jrg.)
- 19 mrt. Studiedag Archeologie en Nederzettings-
geschiedenis te Boxtel
- 5 apr. Raad van Aangeslotenen I te Tilburg

WAT DOET DE HEEMKUNDE-KRING ?

Zij organiseert verschillende activiteiten voor elk wat wils.

Voor de licht-geïnteresseerden o. a. :

- lezingen en voordrachten
- oude films over onze dorpen
- excursies
- natuurwandelingen

Voor de meer actieve leden ook WERKGROEPEN, die zich met één bepaald aspect bezighouden.

Op dit moment zijn er de werkgroepen

- archiefonderzoek
- mondelinge geschiedenis
- Kunst
- spoor- en wegennet
- bijzondere gebouwen
- landschap
- prehistorie
- Ulicoten

maar ook andere werkgroepen zijn mogelijk, afhankelijk van de interesse van de leden.

|||||
| CONTACT ADRESSEN |
|||||

BAARLE : M. Voeten-Wouters
Spoorpad 8
5111 BW Baarle-Nassau
tel. 04257-8133

ULICOTEN : J. Geerts
Bosstraat 5
5113 BR Ulicoten
tel. 04249-339

ZONDEREIGEN : M. Versmissen
Zondereigen 46
2338 Baarle-Hertog
tel. 014/ 63 34 41

CASTELRE : M. Hurks
Stoope Stede 2
5114 AC Castelré
tel. 04253-9719